

Endemik Bir Tür Olan *Silene lycaonica*'nın (Konya / Türkiye) Tip Lokalitesinden İkinci Kez Toplanması

Osman TUGAY*

Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Kampus / KONYA

Özet: Bu çalışmada tip lokalitesinden ikinci kez toplanan *Silene lycaonica* Chowdh. taksonunun (Caryophyllaceae) morfolojik özellikleri incelendi. Morfolojik araştırmada, detaylı incelenen *S. lycaonica* taksonunun bazı eksiklikleri giderildi ve betimi yeniden hazırlandı. Türkiye Florasında *Silene balansae* Boiss. ile yakından ilişkili olan *S. lycaonica*'nın ayırıcı karakterleri verildi. Ayrıca *S. lycaonica*'nın yayılışı, habitat ekolojisi ve tehlike kategorisi ile ilgili bilgiler verildi.

Anahtar Kelimeler: *Silene lycaonica*, *Sclerocalycinae*, Caryophyllaceae.

Second Time Collection from Type Locality of *Silene lycaonica* (Konya / Türkiye) an Endemic Species

Abstract: In this study, morphological features of *Silene lycaonica* Chowdh. taxa (Caryophyllaceae) collected second time from type locality, were investigated. In morphological research, some deficiencies, dealing with *S. lycaonica* were eliminated, and the descriptions were prepared again. Diagnostic characters *S. lycaonica* of with the related species *Silene balansae* Boiss. in the Flora of Turkey, were given. Besides, it were given related knowledges with distribution, habitat and ecology and threat category according to IUCN of *S. lycaonica*.

Key Words: *Silene lycaonica*, *Sclerocalycinae*, Caryophyllaceae.

* E-mail: otugay@selcuk.edu.tr

Giriş

Caryophyllaceae familyası içerisinde yer alan *Silene* L. cinsi yaklaşık 700 türle dünyanın en büyük cinslerinden biridir [1]. Türkiye florasında *Silene* cinsi revizyonunun yayınlanmasından sonra Anadolu'dan 20 yeni tür tanımlandı [2-9]. Şu anda Türkiye'deki toplam tür sayısı 139'dur. Bu türe ait örnekler ilk defa 1947'de *P.H.Davis* tarafından Konya'nın Bozkır ilçesi Üçpınar ve Soğucak Yaylası arasından toplanmasına rağmen *Chowdhuri* tarafından isimlendirilmiştir [10]. Bitki tarafımızdan tip lokalitesinden ikinci kez toplanmıştır. Başka araştırmacılar tarafından da farklı lokalitelerden toplandığı tespit edilen bu tür Güney Anadolu'da birden fazla lokalitede bulunmaktadır.

Materyal ve Metot

Caryophyllaceae familyası *Silene* cinsi *Sclerocalycinae* Boiss. seksiyonu içerisinde yer alan *S. lycaonica* taksonu tip lokalitesine yapılan 2-3 yıllık arazi çalışmaları sonrasında toplanarak preslendi. Bitkinin resmi çekilerek habitat özellikleri not edildi (Şekil 1). Toplanan örnekler üzerinde yapılan morfolojik çalışmalar sonucunda bu taksonla ilgili bazı eksik bilgiler giderilmiş olup betimleme ile ortaya konmuştur. Toplanan örnekler KNYA Herbaryumu'nda muhafaza edilmektedir. Aynı zamanda KNYA, GAZI, HUB ve ISTE herbaryumlarında bulunan örneklerde incelenmiştir.

Şekil 1. *Silene lycaonica*'nın genel görünümü

Bulgular

Sect. *Sclerocalycinae* Boiss.

Çok yıllık, çiçek durumu bir panikül ya da rasem. Kaliks genellikle glabroz, düz, üzerindeki damarlar genellikle oldukça belirsiz [10].

***Silene lycaonica* Chowdh. (Şekil 1, 2)**

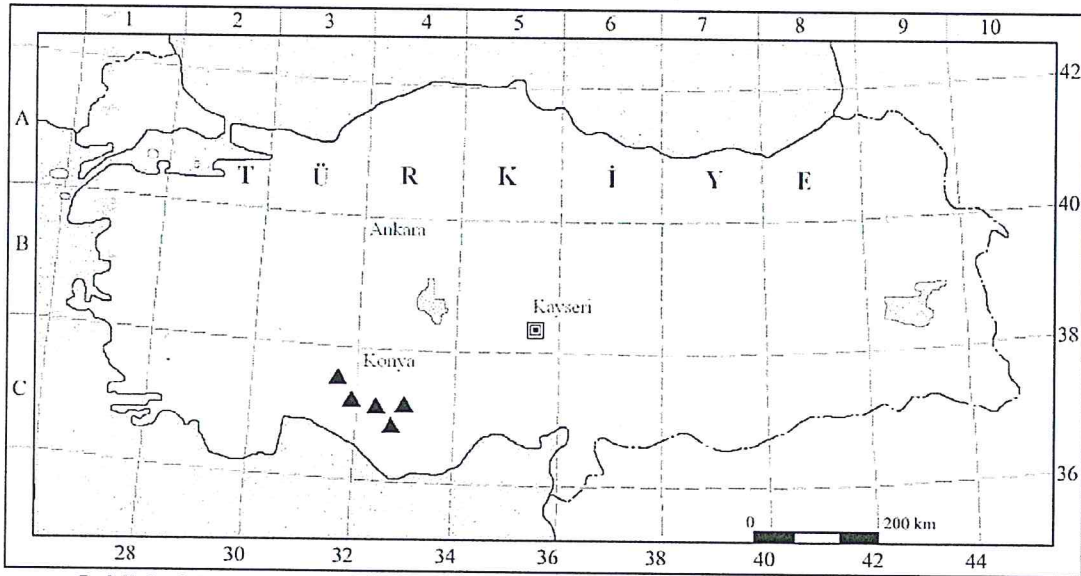
Tip: Türkiye C4 Konya, between Sanjak Yayla and Uç pınar (S of Bozkır), 2 ix 1947, Davis 14586 (holo. K!) [10].

C4 Konya; Bozkır, Soğucak Y., Sivasoluğu mevki, eğimli yerler, 1710 m, 26 vii 2004, O.Tugay 3480 (KNYA).

Tabanda kümeli, çok yıllık. Gövde dik 45 cm'ye kadar, puberulent, üst tarafta glandular salgılı. Yapraklar iki şekilde, taban yapraklar saplı, spatulat-oblanseolat, puberulent, 20–80 x 3–7 mm, gövde yaprakları lineardan lanseolata kadar, 5–50 x 1–2 mm, çiçeklere doğru oldukça indirgenmiş. Çiçek durumu rasem, birkaç çiçekli. Kaliks 10–15 mm, glabroz, kaliks dişleri 1-2 mm uzunluğunda, kenarlar hafifçe silli. Petal sarımsı yeşil, 18–20 mm, ayaları yarısına kadar bölünmüş, oblong loblu. Antofor 5–7 mm. Kapsül 10–13 x 4–5 mm. Tohum 2–2.5 mm. Çiçeklenme Temmuz-Ağustos. Eğimli yamaçlar, 1700–1750 m.

İncelenen Örnekler

Silene lycaonica; — C4 Konya; Bozkır, Soğucak Y., Sivasoluğu mevki, eğimli yerler, 1710 m, 26 vii 2004, O.Tugay 3480 (KNYA); Konya:Taşkent-Ermenek yolu, 5 km., step, 1700 m, 15 vii 2004, Ertuğrul 3175 & Bağcı (KNYA!); —C3 Konya: Beyşehir, Kurucaova, Radar-Karagöl arası, kalker kayalıklar, 2000-2500 m, 24 vii 1975, H.Peşmen & A.Güner 2262 (HUB! ve ISTE!); Dedegöl Dağları, Pınargözü üzeri, kaya açıklıkları, 2400 m, 25 viii 1994, H.Özçelik 7316 (GAZI!).

Şekil 2. *Silene lycaonica* (▲) ve *Silene lbanseae* (◻) taksonlarının dağılım haritası

Tartışma ve Sonuç

Silene lycaonica taksonuna ait çok sayıda örnek incelendi. Türkiye Florasında bu taksona ait verilmiş olan morfolojik özelliklerdeki bazı yanlışlıklar düzeltilirken belirlenen yeni morfolojik özelliklerde ilave edildi. Özellikle hem teşhis anahtarı hem de bitkinin betiminde gövde ve yapraklar glabroz olarak verilmesine rağmen, yapılan incelemelerde puberulent olduğu tespit edilerek gerekli düzeltmeler yapıldı. *Silene lycaonica*'nın *S. balansae* ile teşhis anahtarı verildi (Tablo 1)

Tablo 1. *Silene lycaonica* ve *S. balansae* taksonlarının Teşhis Anahtarı

1. Yapraklar iki şekilde, taban yapraklar oblong-eliptik, gövde yaprakları linear-lanseolat.	
2. Alt yapraklar puberulent; antofor 5-7 mm	----- <i>S. lycaonica</i>
2. Alt yapraklar seriseus; antofor 3-5 mm	----- <i>S. balansae</i>
1. Yaprakların hepsi tek şekilde, linear, lanseolat ya da eliptik	

Yayılışı; Türkiye florasında verilen tip lokalitesinin dışında yeni lokaliteler eklenmiş oldu. Güney Anadolu'nun Toroslar üzerinde C3 ve C4 kareleri içerisinde Konya ilinin Bozkır, Beyşehir, Taşkent ve Beyşehir-Isparta arasındaki Dedegöl Dağları'nda bölgelerinde yayılış göstermektedir (Şekil 2). İran-Turan elementi.

Habitat ekolojisi; *Silene lycaonica* 1700–2500 m yükseklikler arasında eğimli yamaçlar ve kalker kayalıkların açık alanlarında yetişir. Bu türün bulunduğu ortamlarda *Allium pseudoflavum* Vved., *Berberis crataegina* DC., *Dianthus zederbaueri* Vierh., *Inula montbretiana* DC., *Satureja cilicica* P.H.Davis, *Scrophularia libanotica* Boiss. subsp. *libanotica* var. *australis* R.Mill, *Sideritis libanotica* Labill. subsp. *violascens* (P.H.Davis) P.H.Davis ve *Trifolium repens* L. var. *macrorrhizum* (Boiss.) Boiss.'da yayılış gösterir.

Tehlike durumu; Özellikle tip lokalitesinde aşırı otlamadan dolayı bitki ancak *Berberis* çalıları arasında kendini koruyabilmiştir. Bulunduğu lokalitelerde çokta yoğun değildir. *Silene lycaonica* Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı'nda "tehlikede (EN)" olarak sınıflandırılmıştır [11]. Bu taksonun yayılış alanı 5.000 km²'den fazla değildir (ölçüt B1). Türkiye'de şimdiye kadar beş lokaliteden bilinmektedir (ölçüt B1a). Bu değerlendirmelere göre tehlike kategorisinin yine "tehlikede [EN (B1a)]" olarak kalması uygundur [12].

Kaynaklar

1. Greuter, W. 1995. *Silene* L. (Caryophyllaceae) in Greece: a subgeneric and sectional classification. *Taxon* 44: 543-581.
2. Davis, P.H., Mill R.R., Tan K. 1988. *Silene* L. — In: Davis PH, Mill RR, Tan K, eds. **Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 10.** (Suppl.). Edinburgh: Edinburgh University Press, 76-81.
3. Tan K., Vural, M. 2000. *Silene* L. — In: Güner A., Özhatay N., Ekim T, Başer KHC, eds. **Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11.** (Suppl.). Edinburgh: Edinburgh University Press, 50-53.
4. Vural, M., Dönmez, A.A. 2002. **Two new taxa of *Silene* (Caryophyllaceae) from Turkey.** *Ann. Bot. Fennici* 39: 153-158.
5. Duran, A., Menemen, Y. 2003. **A new species of *Silene* (Caryophyllaceae) from South Anatolia, Turkey.** *Bot. J. Lin. Soc.* 143: 109-113.
6. Aytaç, Z., Duman, H. 2004. **Six new taxa (Caryophyllaceae) from Turkey.** *Ann. Bot. Fennici* 41: 213-221.
7. Deniz, İ.G, Düşen, O.D. 2004. ***Silene sumbuliana* (Caryophyllaceae), a new species from SW Anatolia, Turkey.** *Ann. Bot. Fennici*, 41: 293-296.
8. Özgökçe, F., Tan, K., Stevanovic, V. 2005. **A new subspecies of *Silene acaulis* (Caryophyllaceae) from East Anatolia, Turkey.** *Ann. Bot. Fennici*, 42: 143-149.
9. Tugay, O., Ertuğrul, K. 2008. **A new species of *Silene* L. (Caryophyllaceae) from East Anatolia, Turkey.** *Bot. J. Lin. Soc.* 156: 463-466.
10. Coode, M.J.E., Cullen, J. 1967. *Silene* L. — In: Davis PH, ed. **Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 2.** Edinburgh: Edinburgh University Press, 179-242.
11. Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., Adıgüzel, N. 2000. **Red Data Book of Turkish Plants (Peridophyta and Spermatophyta).** Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Yayın No: 18.
12. IUCN. 2001. **IUCN red list categories: Version 3.1.** Gland and Cambridge: IUCN Species Survival Commission.

